نگاه

شولای شهادت بر قامت شیخ النمر

غلامعلی رجایی

● بالاخره رژیم مستبد و عقب‌مانده سعودی، آیت‌الله شیخ باقرالنمر را به شهادت رساند. من چندان اهل و موافق پیش‌بینی نیستم اما می‌توانم حدس بزنم که این شهادت حتما نقطه عطفی در خیزش و آگاهی و خیزش شیعیان سعودی و حتی اهل سنت منصف حجاز باشد. اعدام کسی که فقط در نقد و مخالفت با حکومت سعودی حرف زده است توسط حاکمیتی که ادعای خادم الحرمین‌الشریفین می‌کند علاوه بر اینکه با احکام مقدس اسلام و حتی قوانین کشورهای غیراسلامی هم‌خوانی ندارد، نوعی رسوایی جهانی ابدی برای حکومت مرتجع و مستبد و فاسد آل‌سعود است. کاش می‌شد شیعیان سعودی برای اینکه وفاداری خود را به آرمان و راه و اهداف شیخ شهید نشان دهند اعلام کنند که برای زنده‌نگه‌داشتن نام و یاد شیخ شهید حجاز از امروز نام فرزندان پسر تازه‌متولدشده خود را نمر خواهند گذاشت و اگر قبر شیخ معلوم نشد در هرجا برای وی قبری نمادین درست کنند. من در این دو سال از نزدیک شاهد بودم که از سوی آیت‌الله هاشمی چه اقداماتی- اعم از دو دیدار و نوشتن نامه به پادشاه سعودی و... - درجهت آزادی و عدم‌اجرای حکم اعدام شیخ شهید انجام شد و اساسا به توصیه ایشان بود که ملک عبدالله، پادشاه سابق عربستان، دستور توقف ادامه این حکم را داد و فقط شیخ را در زندان نگه داشت و شاید اگر زنده می‌ماند وی را آزاد می‌کرد.آقای هاشمی در نامه خود توصیه‌ای هوشمندانه به پادشاه سعودی کرده بود به مصلحت شما نیست که با شهادت این عالم شیعی، شیعیان نسبتا آرام عربستان را با خود مسئله‌دار و آنها را عصبانی کنید. اگر هاشمی به عربستان‌سعودی می‌رفت با منطق قوی و تجربه و هوش سرشار سیاسی‌ای که داشت و حرمت بی‌نظیر و بی‌بدیلی که پادشاه سابق سعودی برای وی و نظراتش قائل بود، قطعا با استدلال‌های محکم، در سیاست سعودی در پشتیبانی از داعش تغییراتی ایجاد می‌کرد. تردید ندارم اگر هاشمی به عربستان می‌رفت کمترین دستاورد سفرش این بود که از ملک عبدالله بخواهد تا او در این کشور است، انتظار دارد شاهد آزادی شیخ النمر باشد. افسوس که نشد و نگذاشتند این پیروزی برای ملت توسط هاشمی و به‌نام او در تاریخ روابط دو کشور ثبت شود. درود بر روح شیخ الشهیدالنمر که پس از تحمل بیش از دو سال رنج و مشقت و سختی در زندان‌های رژیم سعودی مفتخرانه شولای شهادت را بر تن کرد.
و سیعلم الذین ظلموا ای منقلب ینقلبون.

دریچه

کیفیت آب‌سنگین ایران تأیید شد

● **ایلنا:** بهروز کمالوندی، معاون امور بین‌الملل، حقوقی و مجلس و سخنگوی سازمان انرژی اتمی ایران دیروز در دانشگاه علوم و فنون هوایی شهید ستاری درخصوص نتایج برجام گفت: «ایران هیچ ظرفیتی را از دست نداده است». او با انتقاد از بی‌انصافی برخی از افراد که می‌گویند همه‌چیز را واگذار کردید نیز گفت: «این‌گونه قضاوت‌کردن بی‌انصافی است». معاون رئیس سازمان انرژی اتمی در ادامه گفت: « در نظر داشتیم اضافه آب‌سنگین را در بازار بین‌المللی به فروش برسانیم که این نیاز به تأیید مراجع بین‌المللی برای خلوص و درجه هسته‌ای آن داشت و خوشبختانه باخبر شدیم کیفیت آن در یکی از آزمایشگاه‌های مهم بین‌المللی تأیید شده و گفته‌اند درجه آن خوب و در سطح بالایی است».

عبدالله عبدالله:

چابهار بستر مناسبی برای توسعه تجارت افغانستان است

● **مهر:** عبدالله عبدالله، رئیس اجرائی دولت وحدت ملی افغانستان، روز گذشته در آخرین روز از سفر خود به ایران از آخرین وضعیت زیرساخت‌های بندر شهید بهشتی چابهار بازدید کرد و چابهار را به دلیل موقعیت راهبردی و دستیابی به آب‌های آزاد بین‌المللی دارای جایگاه ویژه‌ای برای مبادلات تجار افغان دانست.

وی با بیان اینکه، بندر چابهار نه‌تنها برای افغانستان و ایران، بلکه برای سایر کشورهای منطقه نیز مهم و باارزش است، گفت: «بندر چابهار از تمام بنادر دیگر برای وصل‌کردن افغانستان به دریا نزدیک‌تر و کم‌هزینه‌تر است و راه را برای مراودات اقتصادی با طرف هندی نیز آسان‌تر می‌کند».

politics@sharghdaily.ir

احتمالات پیش روی سیدحسن

شرق: آزمون علمی خبرگان در شرایطی برگزار شد که یکی از غایبان مهم آن سیدحسن خمینی بود. از زمانی که سیدحسن خمینی تصمیم گرفت تا در رقابت‌های خبرگان پنجم ثبت‌نام کند، یکی از سؤالاتی که درباره او مطرح شد، این بود که آیا نوه امام در آزمون علمی اجتهاد شرکت خواهد کرد یا نه؛ سؤالی که البته روز ۱۵ دی پاسخ آن داده شد و او در جلسه آزمون شرکت نکرد و به رسم همیشگی خود در مدرسه دارالشفای قم به کلاس‌های درس و تدریس خود رفت.

برگزاری آزمون خبرگان در این دوره به‌صورت ویژه‌ای مورد توجه رسانه‌ها قرار گرفت و البته درباره حضور یا عدم حضور سیدحسن خمینی این موضوع با حساسیت ویژه‌ای دنبال شد. این آزمون در دو تاریخ ۱۵ شهریور و آخری هم در تاریخ ۱۵ دی از سوی شورای نگهبان برگزار شد.

شایعه عدم نیاز به شرکت سیدحسن در آزمون

در روزهایی که تا زمان برگزاری آزمون خبرگان باقی مانده بود، شایعه‌ای در فضای مجازی دست‌به‌دست چرخید که آیت‌الله مؤمن، از اعضای شورای نگهبان، به سیدحسن خمینی گفته است که نیازی نیست او در آزمون اجتهادی شرکت کند. بااین‌حال دفتر آیت‌الله مؤمن، این شایعه را با صدور بیانیه‌ای تکذیب کرد. در متن آن بیانیه کوتاه آمده بود: «دفتر آیت‌الله مؤمن درباره خبر منتشره در برخی رسانه‌ها مبنی‌بر اینکه این عضو شورای نگهبان خطاب به سیدحسن خمینی گفته باشد که نیازی نیست وی در آزمون اجتهاد روز سه‌شنبه ۱۵ دی‌ماه شورای نگهبان شرکت کند، اعلام کرد که چنین خبری صحت ندارد». بیانیه اگرچه کوتاه بود و تنها تکذیبی را در دل خود داشت، اما روی دیگر آن در دل خود حاوی پیام لزوم شرکت سیدحسن در آزمون ۱۵ دی بود.

اطلاعیه شورای نگهبان

بعد از آن شورای نگهبان در اطلاعیه‌ای که طی روزهای منتهی به آزمون صادر کرد، شرایط آنهایی که باید در آزمون شرکت می‌کردند و نیز کسانی که الزامی برای شرکت در آزمون نداشتند را اعلام کرد. براساس آن اطلاعیه، تنها اعضای فعلی مجلس خبرگان رهبری و کسانی که در گذشته در آزمون خبرگان که از طرف شورای نگهبان برگزار شده، شرکت کرده و از نظر علمی تأیید شده‌اند، می‌توانستند در دومین مرحله از آزمون خبرگان یعنی آزمون ۱۵ دی شرکت نکنند. همچنین براساس آن اطلاعیه، کسانی که در آزمون ۱۵ شهریور ۱۳۹۴ یعنی مرحله اول، شرکت کرده‌اند اعم از آنان که تأیید شده‌اند یا خیر، باید دوباره در آزمون شرکت کنند. بعدا البته این موضوع تغییر یافت و اعلام شد که کسانی که در آزمون ۱۵ شهریور شرکت کرده و قبول شده‌اند، لازم نیست دوباره در آزمون ۱۵ دی شرکت کنند.

معیار آیت‌الله مؤمن

اما قبل از اینکه این اطلاعیه صادر شود، آیت‌الله مؤمن، از فقهای شورای نگهبان و از اعضای فعلی مجلس خبرگان که برگزارکننده اصلی آزمون‌های خبرگان بوده است، در مصاحبه‌ای در مورد کسانی که باید و نباید در آزمون اجتهادی شرکت کنند توضیحاتی را ارائه کرده بود. آیت‌الله مؤمن در آن مصاحبه گفته بود که «اجتهاد برای احراز صلاحیت خبرگان کافی نیست بلکه باید علمیت افراد برای فقهای شورا اثبات شود. یکی از شرایط کاندیداهای خبرگان برای حضور در صحنه رقابت انتخاباتی، تأیید اجتهاد آنها توسط فقهای شورای نگهبان است. یکی از آنها برگزاری آزمون اجتهاد است». او درباره کسانی هم که از حضور در این آزمون مستثنا هستند، گفته بود: «گاهی کسی که ثبت‌نام می‌کند، از قدیم رفیق ما و از ما هم فاضل‌تر بوده است و ما نیز او را می‌شناسیم، بنابراین این فرد نیازی به امتحان‌دادن ندارد. کسی هم که ما با او آشنایی نداریم اما در حوزه تدریس می‌کند، نوارهای جلسات درس او نیز موجود است، در مسائل سیاسی هم اظهارنظر کرده و مواضعش روشن است؛ این فرد هم نیازی به امتحان اجتهاد ندارد».

آیت‌الله مؤمن همچنین گفته بود که «باید علمیت یک فرد بین فقها و اعاظم حوزه شایع و مشهور باشد تا کسی خودش را «جازن» نکند. اما اگر مراجع تقلیدی مانند حاج‌آقا شبیری‌زنجانی یا آیت‌الله وحیدخراسانی بخواهند برای خبرگان بیایند، ما غلط بکنیم از آنها امتحان بگیریم!».

توضیحات سخنگوی شورای نگهبان

سخنگوی شورای نگهبان اما در ادامه ابهاماتی که درباره اطلاعیه شورای نگهبان و سخنان آیت‌الله مؤمن ایجاد شده بود، در گفت‌وگویی با سایت جماران در پاسخ به این سؤال که «اگر افرادی باشند که از سوی مراجع عظام تقلید، اجتهادشان به تأیید رسیده باشد و درس خارج فقه برگزار کنند، آیا باز هم الزام این است که فقط فقهای شورای نگهبان درباره اجتهاد آنها اظهارنظر کنند؟» گفت: «بله، همین‌طور است و قانون همین را عنوان می‌کند». او در پاسخ به سؤال دیگری درباره اینکه «آیا فقهای شورای نگهبان می‌توانند به نظر آیات عظام برای اجتهاد فردی توجه کنند»، گفت: این امر ممکن است و این به اقناع خود فقهای شورای نگهبان بستگی دارد. سخنگوی شورای نگهبان تأکید کرد: «از آنجا که قانون، مرجع تشخیص را فقهای شورای نگهبان اعلام کرده است و همان‌طور که آیت‌الله مؤمن نیز در این زمینه عنوان فرمودند، کسانی که این فقها، آنها را می‌شناسند یا هم‌درسشان بوده‌اند یا اینکه از طلاب فاضلی باشند و همه آنها را بشناسند، ممکن است به نحوی باشد که مورد اتفاق همه آقایان باشند و نیاز به امتحان نداشته باشند».

برای هیچ‌کس استثنا قائل نیستیم

تا به اینجا یعنی تنها دو روز مانده به روز برگزاری آزمون، همه‌چیز از سوی شورای نگهبان نشان از این داشت که سیدحسن باید در آزمون اجتهادی شرکت کند. حتی سیامک ره‌پیک، سخنگوی هیات عالی نظارت بر انتخابات مجلس شورای اسلامی و خبرگان رهبری در برنامه «متن-حاشیه» در پاسخ به این سؤال مجری که: «آیا شورای نگهبان در جریان بررسی صلاحیت داوطلبان خبرگان رهبری مصلحت‌سنجی هم دارد یا نه؟ این روزها چهره‌ای که در رسانه‌ها هم بسیار مطرح می‌شود و هوادارانی دارد، داوطلب خبرگان رهبری شده و جزء هیچ‌کدام از سه گروهی که شورای نگهبان اعلام کرد نیازی به شرکت آنان در آزمون علمی نیست، قرار ندارد»، چنین پاسخ داده بود: «همه مراحل احراز صلاحیت داوطلبان خبرگان رهبری برعهده فقهای شورای نگهبان است و تقسیم‌بندی‌ها را هم فقها انجام می‌دهند. شورای نگهبان در جریان احراز صلاحیت‌ها برای هیچ‌کس استثنا قائل نمی‌شود». فردای آن روز هم در خبری به نقل از سام سوادکوهی، یکی دیگر از اعضای حقوق‌دان شورای نگهبان در گفت‌وگو با «خبرآنلاین» چنین آمد که از آیت‌الله امجد و سیدحسن خمینی برای شرکت در آزمون دعوت به عمل آمده است. این خبر اما همان شب از سوی افراد نزدیک به بیت امام تکذیب شد. یک منبع نزدیک به بیت امام در گفت‌وگو با «انتخاب»، این خبر را از اساس تکذیب کرده و گفته بود که هیچ‌گونه دعوتی از ایشان برای شرکت در امتحان نشده است. او گفته بود که «به نظر می‌رسد جریاناتی به دنبال فشار به شورای نگهبان و تغییر در روند تعریف‌شده شرایط کاندیداهای خبرگان، برخلاف دوره‌های گذشته و اظهارات صریح مسئول ممتحنین شورای نگهبان و نحوه احراز علمیت اساتید و شخصیت‌های شناخته‌شده و صاحب کرسی تدریس دروس خارج فقه هستند».

سابقه تدریس سیدحسن

سیدحسن خمینی اگرچه در آزمون‌های ۱۵ شهریور و ۱۵ دی شرکت نکرده و همچنین از اعضای فعلی و ادوار گذشته خبرگان هم محسوب نمی‌شود، اما از جمله اساتید حوزه به شمار می‌رود که سابقه بیست سال تدریس را در کارنامه خود دارد. او ۲۰ سال در سطوح عالی تدریس کرده و شش سال است که درس خارج فقه برگزار می‌کند. قرارگرفتن در جایگاه کرسی تدریس درس خارج فقه و خارج اصول، از مباحث حوزوی اجتهاد محسوب می‌شود. سیدحسن خمینی در مهرماه سال ۸۹، در کرسی مدرس درس خارج قرار گرفته است. او در این سال، کرسی درس خارج اصول فقه خود را در مدرسه عالی دارالشفای قم دایر کرد.

همچنین سیدحسن خمینی از سال ۱۳۹۲ تاکنون در کنار درس خارج اصول به تدریس خارج فقه نیز مشغول شده است که امسال (سال ۹۴) سومین سال برگزاری آن است. همچنین در این سال‌ها او در کنار درس‌های عمومی، درس خصوصی نیز برگزار کرده که می‌توان به «مقدمه قیصری»، «طلب و اراده»، «قواعد فقهیه» و ... اشاره کرد.

اما سیدحسن در سال‌های اخیر علاوه بر تدریس فقه، اصول، فلسفه و عرفان در حوزه‌های علمیه، به تدریس در مقطع دکترا در دانشگاه‌های قم و تهران نیز مشغول بوده است؛ همچنین باید این توضیح را هم داد که برای تدریس در همین مقطع، دبیرخانه اساتید حوزه که زیر نظر مراجع اداره می‌شود، باید گواهی‌نامه‌ای را برای مدرس صادر کند که طبعا سیدحسن با اخذ این گواهی، تدریس خود را در این سال‌ها انجام داده است.

اجازه اجتهاد سیدحسن

سیدحسن اجازه اجتهاد خود را هم دریافت کرده است. هرچند تابه‌حال اعلام نکرده این اجازه یا به‌بیان‌دیگر مجوز را از چه مراجعی دریافت کرده است؛ اگرچه عبدالواحد موسوی‌لاری، وزیر کشور دولت اصلاحات، اعلام کرده بود سیدحسن اجازه اجتهاد خود را از طرف آیت‌الله وحیدخراسانی دریافت کرده است، او این اجازه را از سوی آیات دیگری هم دارد که هنوز اعلام نشده‌اند. همچنین فرزند صادق آهنگران؛ یعنی محمدعلی آهنگران در صفحه اینستاگرام خود درباره آیاتی که اجتهاد سیدحسن را تأیید کرده‌اند، چنین نوشته است: آیت‌الله موسی شبیری‌زنجانی، آیت‌الله امینی، آیت‌الله محقق داماد، آیت‌الله سیدجعفر کریمی و آیت‌الله غضنفری‌خوانساری ازجمله آیاتی هستند که اجتهاد سیدحسن را تأیید و امضا کرده‌اند.

شایعه انصراف و تکذیب آن

با همه این گمانه‌ها و توضیحات و البته تأکیدات تلویحی و تصریحی شورای نگهبان مبنی بر حضور سیدحسن در آزمون خبرگان، او در جلسه شرکت نکرد. براساس آنچه سیدعلی خمینی گفته است، دعوت رسمی از سیدحسن برای شرکت در آزمون علمی خبرگان به‌عمل نیامده و ایشان پیامک یا دعوت‌نامه‌ای دراین‌باره دریافت نکرده‌اند. بعد از آن برخی رسانه‌ها، در گمانه‌ای عدم حضور سیدحسن در آزمون اجتهادی را به معنای انصراف او از کاندیداتوری اعلام کردند. این‌بار اما باز هم سیدعلی خمینی به خبرگزاری ایرنا گفت برادرش از نامزدی در انتخابات مجلس خبرگان رهبری انصراف نداده است و هرگونه خبر دیگری برخلاف آنچه تاکنون اعلام شده قویا تکذیب می‌شود. سخنگوی شورای نگهبان هم در دو گفت‌وگو تأکید کرد که شرکت نکردن در آزمون به معنای انصراف از کاندیداتوری نیست. او همان روز برگزاری آزمون به خبرگزاری تسنیم گفته بود که «شرکت‌نکردن هرکدام از کاندیداها در آزمون علمی اجتهاد، به‌منزله انصراف آنها از کاندیداتوری نیست و داوطلبی که از آزمون اجتهادی انصراف می‌دهد، شرط اجتهادش احراز نمی‌شود». ابراهیمیان همان شب برگزاری آزمون هم در برنامه گفت‌وگوی ویژه خبری در شبکه دو درباره کسانی که در آزمون شرکت نکرده‌اند، گفت که «اثر شرکت‌نکردن در این آزمون این است که ابزاری که فقهای شورای نگهبان برای کنترل علمی داوطلبان لازم دارند از آنها سلب می‌شود و در ادامه فرایند به علت عدم احراز شرط اجتهاد، داوطلبان نمی‌توانند بقیه مراحل را طی کنند و صلاحیت آنها احراز نخواهد شد». ابراهیمیان همچنین گفت: برای شرکت در این آزمون هم از طریق رسانه ملی و هم سایت شورای نگهبان اطلاعیه رسمی اعلام کردیم و نسبت به هیچ‌کدام از داوطلبان نمایندگی مجلس خبرگان دعوت مستقیم و فردی و کتبی نداشتیم. علاوه‌براین اطلاعیه، برای اطمینان براساس شماره تلفن موجود در پرونده‌های ثبت‌نامی داوطلبان پیامکی برای آنها ارسال شد و البته آنچه که معیار ارزیابی است همان دعوت عمومی است و قرار نبود دعوت مستقیم، فردی یا کتبی از کسی شود.

نکته

رهامی: اگر دو نفر از اعضای محترم شورای نگهبان درخصوص اجتهاد یکی از نامزدها به اطمینان برسند این مسئله برای شورای نگهبان حجت خواهد بود و در تأیید اجتهاد نامزدها کفایت می‌کند

این اظهارنظر سخنگوی شورای نگهبان در شرایطی است که برخی از نامزدهایی که در آزمون خبرگان شرکت کرده بودند، می‌گویند یا به آنها پیامک ارسال نشده یا آنکه پیامک ارسالی بعضی از طریق سامانه و بعضی هم با شماره شخصی بوده است. به‌هرحال نحوه دریافت اطلاع از لزوم شرکت در آزمون دارای یک روش خاص از سوی شورای نگهبان نبوده است.

گمانه‌های پیش‌رو

تا به اینجا آنچه مشخص است این است که طبق نظر ابراهیمیان آنها که در آزمون خبرگان شرکت نکرده‌اند، اجتهادشان احراز نمی‌شود. عدم احراز اجتهاد به گفته ابراهیمیان می‌تواند به عدم احراز نامزد بینجامد. این یعنی سیدحسن خمینی که در آزمون شرکت نکرده طبق این قاعده با عدم احراز صلاحیت روبه‌رو می‌شود. تا به اینجا دو گمانه وجود داشت. اول اینکه شورای نگهبان سوابق تحصیلی و تدریسی سیدحسن را ملاک قرار داده و به همین دلیل اجتهاد او را تأیید کند. دوم اینکه اجازه اجتهاد سیدحسن خمینی را ملاک قرار بدهد و اجتهاد او را تأیید کند. این دو مورد با توجه به تکذیبیه دفتر آیت‌الله مؤمن که تلویحا بر حضور سیدحسن در آزمون تأکید کرده بود و نیز سخنان ره‌پیک تقریبا از بین رفته است. این در حالی است که برخی از فعالان سیاسی و استادان حوزه معتقدند که راه‌های دیگری هم برای احراز صلاحیت داوطلبان وجود دارد. در همین زمینه محسن رهامی، مسئول کمیته رایزنی و حقوقی و تعامل مجمع شورای سیاست‌گذاری اصلاح‌طلبان، گفته است که «راه‌های دیگری از جمله بررسی کتاب‌ها و تألیف‌های نامزدها و همچنین کلاس‌های درس آنها به‌عنوان مجتهد وجود دارد و شرکت در امتحان تنها یکی از راه‌های احراز اجتهاد است. در جلسه‌ای که با تعدادی از فقهای شورای محترم نگهبان داشتم بیان شد که اگر دونفر از اعضای محترم شورای نگهبان درخصوص اجتهاد یکی از نامزدها به اطمینان برسند این مسئله برای شورای نگهبان حجت خواهد بود و در تأیید اجتهاد نامزدها کفایت می‌کند که به نظر می‌رسد این مسئله درخصوص آیت‌الله هاشمی، سیدحسن خمینی و همچنین آیت‌الله موسوی‌بجنوردی اعمال خواهد شد». همچنین محسن غرویان، از استادان حوزه، هم در گفت‌وگو با خبرآنلاین با اشاره به وضعیت احراز صلاحیت شخصیت‌هایی مانند حجت‌الاسلام سیدحسن خمینی که در آزمون اجتهاد شرکت نکردند، گفته است: «آیت‌الله مؤمن گفتند که ما از راه‌های دیگری غیر از آزمون می‌توانیم برای افراد خاصی احراز صلاحیت کنیم. به‌هرحال غیر از سیدحسن خمینی، آقایان اعرافی و غروی هم از شخصیت‌های برجسته‌ای هستند که در آزمون شرکت نکرده و از راه‌های دیگری احراز صلاحیت شده‌اند. به نظر می‌رسد برای احراز صلاحیت سیدحسن خمینی راه دیگری غیر از آزمون هم می‌تواند وجود داشته باشد».

اگر شورای نگهبان بنای خود را همان ملاک حضور در آزمون بگذارد و نخواهد به این دلایل توجهی داشته باشد، درباره سیدحسن خمینی تنها گزینه باقی‌مانده این است که آیاتی که اجتهاد سیدحسن را تأیید کرده‌اند نامه‌ای را به شورای نگهبان بدهند. آنچه مسلم است، تا به این لحظه سیدحسن نه بنای انصراف دارد و نه آنکه فعلا موضعی در این‌باره اتخاذ کرده است.

الو شرق ۸۸۶۴۰۲۶۰

sharghline@sharghdaily.ir
پیامک: ۳۰۰۰۴۶۹۹

● **دالان بهشت:** دالان بهشت ناهارخوران گرگان، رودخانه‌ای داشت که زبانزد خاص و عام و تفرج‌گاه بسیاری از خانواده‌ها بود. متأسفانه کم‌لطفی‌ها، بی‌مهری‌ها و بی‌توجهی‌ها به ناهارخوران گرگان باعث شد مردم به مکان‌های دیگری مراجعه کنند. پیشنهاد می‌شود شهرداری با ساخت آلاچیق در این محل، خانواده‌ها و گردشگران را بیشتر جذب کند.

الناز قاسمی از گرگان

● **تابلوهای کورسو:** تابلوهای اتوبوس‌های شرکت واحد ناخواناست؛ طوری‌که سالمندان نمی‌توانند آن را ببینند؛ به‌ویژه صبح‌ها و شب‌ها این مشکل دوچندان می‌شود. همچنین لامپ‌های ایستگاه‌ها هم صبح زود خاموش می‌شود. از مسئولان شرکت واحد و شهرداری مناطق تقاضا داریم مشکل را رفع کنند.

سیدعلی میر

● **بیراهه!** عده‌ای برای اینکه بتوانند تبادل اطلاعات کنند، وبلاگ یا وب‌سایت ساخته‌اند و در آن فعالیت می‌کنند، اما عده‌ای با ایجاد مزاحمت، فضای مجازی را ناایمن می‌کنند و به بیراهه می‌روند؛ برای نمونه فردی با رفتارهای بیمارگونه و تهدیدهای پی‌درپی در وبلاگم موجب سلب آسایش شده است. مسئول رسیدگی به این‌گونه مزاحمت‌ها کیست؟

علی. ف از تهران

بازتاب

● **پاسخ روابط عمومی شرکت بهره‌برداری راه‌آهن شهری تهران و حومه:** احتراما خواهشمند است درخصوص مطلب مندرج در آن روزنامه، شرق، مورخ ۴ آذر ۱۳۹۴، صفحه ۳ با مضمون: کمبود صندلی در مترو، پاسخ زیر در همان صفحه به چاپ برسد: به اطلاع می‌رساند: در راستای تکریم مسافران محترم سالمند، کم‌توان و معلول، شرکت بهره‌برداری مترو در اواخر سال ۹۳ اقدام به اختصاص حدود ۳۰ صندلی در هر قطار با نصب برچسب «اولویت نشستن با سالمندان، معلولان و افراد کم‌توان» نموده و درحال‌حاضر کلیه قطارها دارای صندلی‌های مشخص‌شده جهت نشستن افراد مذکور می‌باشند.